



Co-funded by
the European Union

Ready
4School



Izvješće o procjeni potreba



Naziv projekta: Teaching School Readiness Through an ABA-based Preschool Programme

Broj projekta: 2023-1-CZ01-KA220-SCH-000156079

Website: <https://ready4school.eu/>

Kontakt: kingsdorf@ped.muni.cz



innovation hive



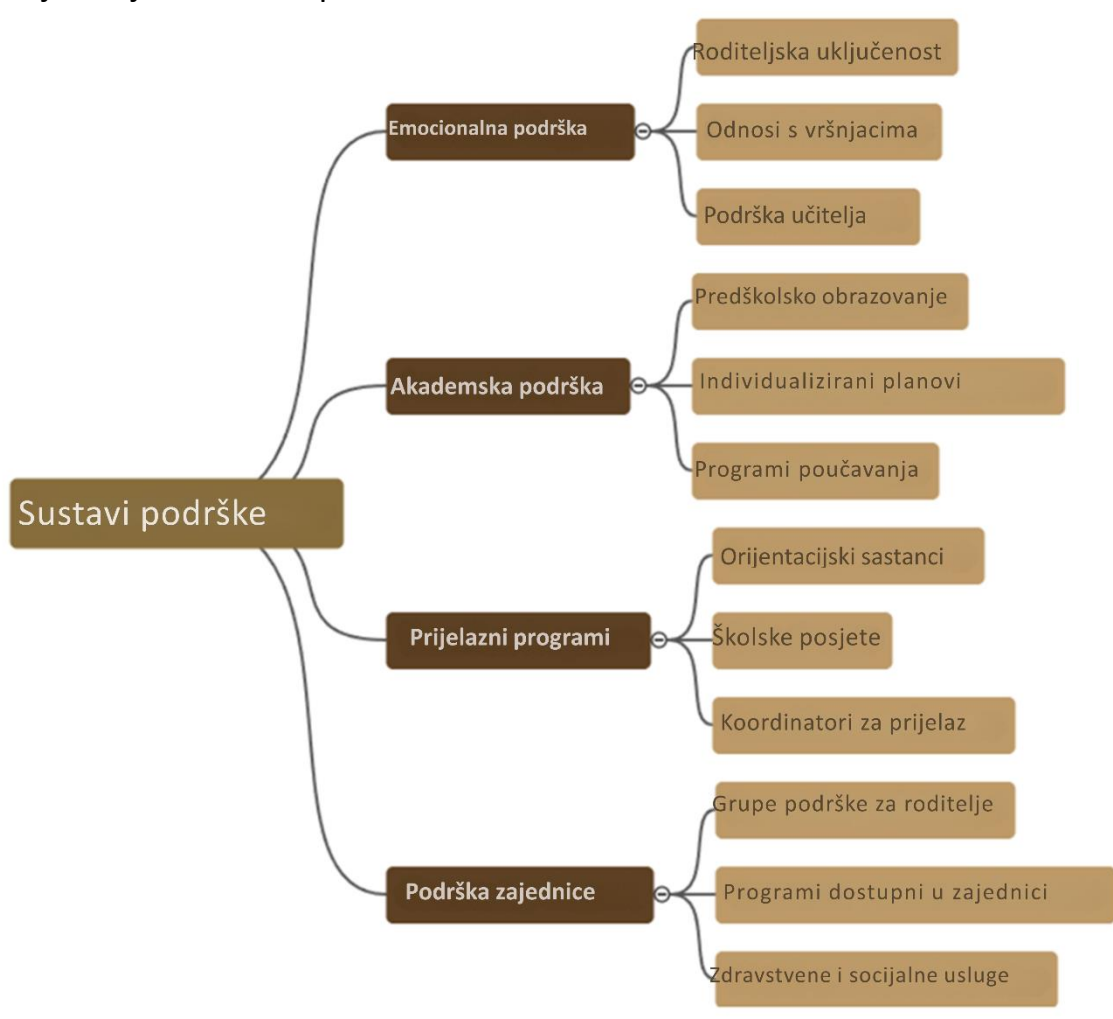


Sadržaj

Pregled projekta	4
Pregled procjene potreba	5
Izvješće procjene potreba	6
Češka	6
Sjeverna Makedonija	7
Cipar	8
Hrvatska	9
Ukrajina	9
Grčka	10
Ukupni zaključci	11
Budući koraci	14
Reference	16
Odricanje od odgovornosti	17

Pregled projekta

Omogućavanje uspješnog prijelaza autistične djece u osnovnoškolsko okruženje zahtijeva razvoj i suradnju brojnih sustava podrške.



Projekt Ready4School je proizašao iz suradnje između šest europskih organizacija tijekom kojeg se radilo na razvoju i implementaciji inovativnog edukativnog paketa za odgojitelje koji rade s djecom s autizmom (PSA) kao dio sveobuhvatnijeg sustava podrške. Cilj projekta je povećati kvalitetu posebnih i inkluzivnih predškolskih programa za djecu s PSA-om te olakšati prijelaz iz predškolskog u osnovnoškolsko obrazovanje.



U projektu će se razviti sveobuhvatan edukativni paket za procjenu i program poučavanja temeljen na načelima primijenjene analize ponašanja (ABA). Paket će uključivati:

- Razvojna procjena spremnosti za školu.
- Predškolski kurikulum temeljen na procjeni.
- Detaljni nastavni planovi temeljeni na Predškolskom kurikulumu.
- Liste procjena za uspješno praćenje i evaluaciju napretka.

U sklopu projekta će se obučiti najmanje 3 trenera po zemlji (pilot-testiranje) koji će zatim obučiti najmanje 5 odgojitelja u svojim zemljama. Osim toga, cilj projekta je i diseminacija rezultata kroz niz kanala, uključujući publikacije, prezentacije i radionice.

Pregled procjene potreba

Provedena je procjena potreba kako bi se identificirali ključni izazovi s kojima se susreću odgojitelji koji rade s djecom s PSA-om. Procjena je uključivala pregled literature i detaljne intervjue s odgojiteljima i stručnjacima u šest partnerskih zemalja. Intervjui su vođeni na lokalnom jeziku, audio snimljeni, transkribirani, zatim prevedeni na engleski.

Predviđeno je da će procjena potreba otkriti globalne nedostatke u područjima kao što su:

- Nedostatak obuke i resursa: Odgojiteljima možda nedostaje obuka i resursi koji su im potrebni za razumijevanje i provedbu učinkovitih intervencija/najboljih praksi poučavanja s autističnom djecom koja se temelje na ABA.
- Ograničen pristup praksama temeljenim na dokazima: Može postojati nedostatak pristupa praksama temeljenim na dokazima za djecu s PSA-om u predškolskim ustanovama.
- Poteškoće u procjeni i praćenju napretka: Odgojiteljima može biti teško procijeniti i pratiti napredak djece s PSA-om bez specijalizirane obuke i resursa.
- Izazovi u prijelazu djece u osnovnu školu: Mogu postojati izazovi u pružanju podrške uspješnom i suradničkom prijelazu djece s PSA-om iz predškolskog obrazovanja u osnovnu školu.



Cilj procjene potreba bio je učiniti projekt takvim da se projektni tim vodi rezultatima te razvije sveobuhvatni edukativni paket za procjenu i program poučavanja za odgojitelje koji rade s djecom s PSA-om.

Izvješće procjene potreba

Nedavna globalna istraživanja koja su proveli stručni timovi kao što su Rees i suradnici (2023), Hálfðanardóttir i suradnici (2021) te Gunning i suradnici (2019) otkrili su da su za uspjeh djece u osnovnoj školi potrebne određene ključne vještine, poput funkcionalne komunikacije, praćenje uputa, dijeljenje s drugima, samopomoć, sposobnost mirnog sjedenja, odavanje priznanja drugima i davanje komplimenata te čekanje učiteljeve pažnje. Svi ovi timovi su pronašli vrijednost u korištenju standardiziranog programa predškolskih životnih vještina (PLS) (npr. Hanley et al., 2007) za podršku razvoju takvih ključnih vještina. Rezultati procjene potreba ovog projekta donose slične zaključke.

Češka

Iskustvo:

- Češki doktor posebnog obrazovanja i certificirani analitičar ponašanja (BCBA) s 13 godina iskustva (10 s PSA-om).

Predškolsko obrazovanje:

- Postoje okvirni programi, ali nisu standardizirani, zahtijevaju od odgojitelja da sami izrađuju materijale.
- Prikupljanje podataka i poučavanje temeljeno na ABA su ključni, ali zahtijevaju obučavanje odgojitelja.
- Kvalitetne predškolske ustanove zahtijevaju educirane odgojitelje i svijest o autizmu.

Djeca s PSA-om:

- Ništa posebno za djecu s PSA-om.
- Individualizirani program temeljen na procjenama i podacima.



- Prijelaz u školu zahtijeva grupni rad, toleranciju na promjene, komunikacijske vještine i kontrolu ponašanja.

Prijelaz:

- Povećani zahtjevi i organizacija pri prijelazu u osnovnu školu predstavljaju poteškoće.
- Jasni planovi i suradnja ključni su za dobru tranziciju.

Preporuke:

- Više podrške za odgojitelje s **integriranom djecom**.
- Obuka o prikupljanju podataka, strategijama temeljenim na ABA i poremećajima iz spektra autizma.
- Standardizirane procjene i plan prijelaznog programa za djecu s PSA-om.
- Učiniti predškolsko okruženje sličnijim osnovnoškolskom okruženju.

Sjeverna Makedonija

Iskustvo:

- 17 godina iskustva u predškolskom obrazovanju i radu s autističnom djecom.

Predškolsko obrazovanje:

- Prati standardizirani nastavni plan i program; u istom prostoru.
- Izazovi koji se bave individualnim potrebama svih učenika.
- Procjena se ne radi redovito (tj. samo po završetku predškolskog obrazovanja).
- Potreba za više resursa i obuke za odgojitelje.
- Nedostatak kvalificiranih stručnjaka i prostora za smještaj sve djece.

Djeca s PSA-om:

- Nema posebnih nastavnih resursa/kurikula za autističnu predškolsku djecu.
- Prepreke u nedostatku stručnjaka, obuke za ABA/autizam i prostora.

Prijelaz:



- Potreba za fleksibilnim predškolskim materijalima i dobrim prijelaznim strategijama.
- Potreba za ranijim procesom prijelaza.

Preporuke:

- Fleksibilniji materijali za predškolski program za autističnu djecu.
- Suradnja između predškolskih i osnovnoškolskih učitelja za dobar prijelaz.
- Povećana dostupnost resursa i obuka za odgojitelje koji rade s autističnom djecom.

Cipar

Iskustvo:

- Edukacijski rehabilitator na Cipru s preko 20 godina iskustva. Trenutno radi u predškolskom i osnovnom obrazovanju.

Predškolsko obrazovanje:

- Standardizirani kurikulum.
- Nedostatak procjena koje bi mogli koristiti učitelji u redovnom obrazovanju.
- Materijali mogu biti zastarjeli.
- Edukacijski rehabilitator je odgovorniji za podršku djeci s autizmom nego učitelj redovne nastave.
- Nedostatak resursa i obuke (ono što postoji nije obavezno).
- Veliki razredi.
- Nedostatak specijaliziranih resursa.

Djeca s PSA-om:

- Odgojitelji nisu sigurni kako se nositi sa senzornom osjetljivošću, problemima u ponašanju ili kako implementirati strategije temeljene na ABA.
- Fizički prostor u učionici je problem.
- Potrebna je veća uključenost roditelja.

Preporuke:

- Razvijanje fleksibilnijeg kurikula.
- Implementiranje standardiziranog sustava procjene.



- Osiguravanje obavezne edukacije za odgojitelje o posebnom obrazovanju.
- Smanjenje veličine razreda.
- Pružanje specijaliziranih resursa.
- Osposobljavanje odgojitelja u redovnom obrazovanju o posebnom obrazovanju umjesto oslanjanja na ograničeni pristup edukacijskih rehabilitatora.

Hrvatska

Iskustvo:

- Edukacijski rehabilitator i ravnatelj u Centru za autizam, Zagreb, radi u Centru preko 30 godina.

Predškolsko obrazovanje:

- Nacionalni kurikulum potiče samostalno razmišljanje i uključivanje.
- Sveobuhvatna procjena temeljena na portfelju.
- Potreba za boljim uslugama u cijeloj Hrvatskoj.

Djeca s PSA-om:

- Dobrobit od vizualnog učenja i individualiziranih pristupa.
- Odgojitelji i pomoćno osoblje trebaju specijaliziranu obuku.
- Potreba za preispitivanjem utjecaja preintenzivnih usluga/korištenja specijaliziranih usluga koje oduzimaju druga iskustva iz djetinjstva.

Prijelaz:

- Ometen neadekvatnim procjenama i nedostatkom specijalizirane obuke odgojitelja.
- Zahtijeva sveobuhvatan tranzicijski program za djete, roditelje, okolinu, učitelje i administratore – koji trenutno nedostaje u Hrvatskoj.
- Suradnja između predškolskih i osnovnoškolskih učitelja je ključna.

Preporuke:

- Razviti snažnije procjene za djecu s autizmom, fokusirajući se na individualne potrebe i snage.
- Provesti sveobuhvatne programe prijelaza s namjenskim resursima i educiranjem osoblja.



- Poticati jaču suradnju između predškolskih i osnovnoškolskih učitelja dajući prioritet komunikaciji i razmjeni informacija.
- Omogućiti ciljanu obuku za odgojitelje i pomoćno osoblje o poremećajima iz spektra autizma i učinkovitim strategijama poučavanja.

Ukrajina

Iskustvo:

- Ravnatelj inkluzivnog resursnog centra za djecu s autizmom s više od 10 godina iskustva.

Predškolsko obrazovanje:

- Različite opcije planova i programa za predškolski odgoj općenito i autizam posebno.
- Opći obrazovni program nema posebnih prilagodbi za djecu s autizmom.
- Potreba za više specijaliziranih učitelja i resursa.
- Važnost povećanja praćenja napretka i interaktivnih/tehnoloških alata.

Djeca s PSA-om:

- Dobrobit od specijalizirane obuke za odgojitelje.
- Potrebna podrška pri prijelazu u osnovnu školu.

Prijelaz:

- Potrebna suradnja između škola, učitelja i djece u oba okruženja prije prijelaza.
- Fokus na izgradnji verbalne i neverbalne komunikacije, socijalnih vještina i pridržavanja rasporeda.
- Priprema za/desenzibilizacija na nova okolišna i osjetilna iskustva prije prijelaza.

Preporuke:

- Povećati dostupnost specijaliziranih učitelja i resursa.
- Osigurati obuku za učitelje o autizmu o tome kako koristiti interaktivne metode/tehnologiju poučavanja.



- Razviti suradničke prijelazne programe između predškolskih ustanova i osnovnih škola.
- Naglasiti komunikaciju i suradnju između odgojitelja i stručnjaka.

Grčka

Iskustvo:

- Odgojiteljica u dječjem vrtiću s diplomom magistra edukacijske rehabilitacije s 10 godina radnog staža.

Predškolsko obrazovanje:

- Dobar teoretski standardizirani kurikulum, ali ga je teško provesti u praksi, osobito s izazovima pretrpanih učionica i različitih učenika.
- Učitelji moraju sami napraviti izmjene u nastavnom planu i programu.
- Nedostatak individualizirane podrške i alata za procjenu (nema službenih alata za procjenu).
- Ograničeni resursi i obuka za odgojitelje.

Djeca s PSA-om:

- Potreba za specijaliziranim programom (kurikul i procjena) Ministarstva obrazovanja za djecu s autizmom.
- Važnost specijalizirane obuke odgojitelja.
- Nedovoljan broj edukacijskih rehabilitatora.
- Kašnjenja u procjeni izvan škole.

Prijelaz:

- Procjena spremnosti škole za nesmetan prijelaz u osnovnu školu.
- Socijalizacija i suradnja između odgojitelja i učitelja u osnovnoj školi.
- Posjeti novoj ustanovi prije prijelaza.

Preporuke:



- Ministarstvo obrazovanja osigurava specijalizirani program za djecu s autizmom.
- Povećati obuku i stalnu podršku za odgojitelje.
- Osigurati odgovarajuću opremu, resurse i alate za procjenu.
- Razviti procjenu spremnosti za školu i smjernice za nesmetan prijelazni program.
- Poticanje socijalizacije i emocionalne regulacije.

Ukupni zaključci

U svih šest zemalja potvrđeno je da postoji niz prepreka s kojima se djeca s autizmom suočavaju kada je u pitanju pristup osnovnoškolskom obrazovanju.

- Neadekvatna procjena jakih strana: Djeca s autizmom često ne dobivaju odgovarajuće procjene svojih jakih strana i sposobnosti, što može dovesti do toga da budu smještena u neprikladno obrazovno okruženje koje nije opremljeno da zadovolji njihove potrebe.
- Nedostatak pripreme za prijelaz u osnovnu školu: Djeca s autizmom često ne dobiju odgovarajuću pripremu za prijelaz u osnovnu školu što može dovesti do toga da se osjećaju preopterećeno, tjeskobno i da se bore da postignu uspjeh.
- Fizičke prepreke: djeca s autizmom mogu se suočiti s fizičkim preprekama u osnovnoškolskom okruženju kao što su glasni zvukovi, pretrpane učionice i nedostatak vizualne organizacije.
- Prilagodba i izmjena nastavnog plana i programa: Djeci s autizmom možda će trebati izmjene nastavnog plana i programa kako bi pristupila općem obrazovnom kurikulu.
- Specijalizirana obuka učitelja: Djeca s autizmom nemaju redovit pristup stručnjacima s potrebnim edukacijama i stručnošću.



Zemlja	Predškolsko obrazovanje	Djeca s PSA-om	Prijelaz
Češka	Okvirni programi nisu standardizirani; Potrebna ABA obuka	Individualizirani programi; Izazovi prijelaza u školu	Poteškoće u prijelazu u osnovnu školu; Suradnja je ključna
Sjeverna Makedonija	Standardiziranom kurikulumu nedostaje diferencijacije; Nedostatak sredstava	Nema posebnih resursa za autističnu predškolsku djecu; Izazovi tranzicije	Potreba za fleksibilnim materijalima; Raniji prijelazni proces
Cipar	Standardiziranom kurikulumu nedostaje procjena; Nedostatak resursa	Učitelji nisu sigurni u vezi s PSA-om; Nedostatak uključenosti roditelja	Potreba za fleksibilnim nastavnim planom i programom; Raniji prijelaz
Hrvatska	Nacionalni kurikulum s procjenom portfelja;	Prednosti vizualnog učenja;	Ometaju ga neadekvatne procjene;



	Nejednakost u uslugama	Potreba za specijaliziranom obukom	Potreban sveobuhvatan prijelaz
Ukrajina	Različite opcije kurikula; Potreba za specijaliziranim resursima	Koristi od obuke; Potrebna podrška u tranziciji	Potrebna suradnja prije tranzicije; Usredotočiti se na komunikaciju
Grčka	Teorijski kurikulum, zahtjevan za provedbu; Nedostatak podrške	Potreba za specijaliziranim programom; Važnost obuke	Procjena spremnosti za školu; Socijalizacija i suradnja

Ispitanici su dali niz vrijednih preporuka za rješavanje ovih prepreka:

- Suradnja između predškolskih i osnovnoškolskih učitelja: Suradnja između predškolskih i osnovnoškolskih učitelja može pomoći da se djeca s autizmom pripreme za prijelaz u osnovnu školu.
- Obuka za odgojitelje i učitelje: Odgojitelji i učitelji trebaju obuku za razumijevanje autizma i kako najbolje podržati djecu s autizmom u učionici/korištenje empirijski potvrđenih postupaka obuke.
- Fleksibilno okruženje za učenje: Djeci s autizmom možda će trebati fleksibilna okruženja za učenje koja su prilagođena njihovim individualnim potrebama.
- Vizualna podrška i drugi individualizirani materijali za učenje: Djeci s autizmom može koristiti vizualna podrška, kao što su rasporedi, karte i slike, kako bi im se pomoglo da



razumiju okolinu i snalaze se u njoj te upotreba drugih individualiziranih alata za učenje.

- Nastavni plan i program i procjena: Učitelji trebaju smjernice o tome što poučavati i što/kako procjenjivati kako bi najbolje zadovoljili potrebe djece s autizmom.
- Usredotočenost na ciljeve poučavanja: Iako su akademske vještine važne, one nikada nisu spomenute kao primarni fokus. Umjesto toga, stvari poput socijalnih vještina, komunikacije i emocionalne regulacije češće su spominjane kao one koje je potrebno izgraditi.

Budući koraci

U skladu s intervjuiranim lokalnim stručnjacima, projektni tim trebao bi nastojati podržati odgojitelje sa sljedećim resursima i obukom za učinkovitu provedbu materijala predškolskog kurikula:

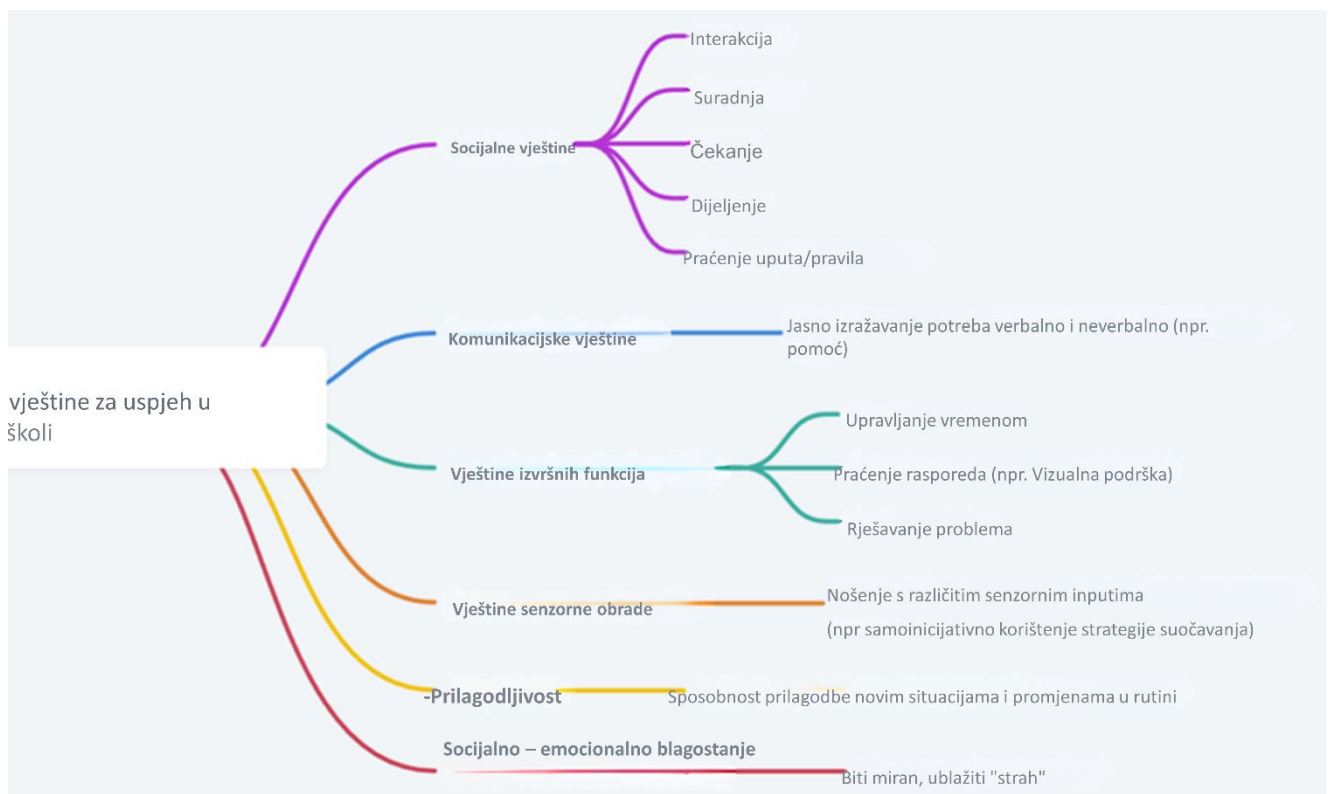
- Kurikularni materijali koji su osmišljeni za svu djecu, uključujući djecu s autizmom ili drugim posebnim potrebama.
- Obuka o tome kako prilagoditi materijale kurikula, kako bi se zadovoljile potrebe sve djece.
- Obuka o tome kako koristiti različite metode i strategije poučavanja kako bi se doprlo do sve djece.
- Pristup resursima i podršci kao što su prilike za profesionalni razvoj, savjetovanje sa stručnjacima i suradnja s kolegama.

Stručnjaci su također naglasili da odgojitelji trebaju biti fleksibilni i voljni prilagoditi svoje metode poučavanja kako bi zadovoljili potrebe pojedinog djeteta. Također trebaju biti strpljivi i puni razumijevanja te imati pozitivan stav prema djeci s autizmom ili drugim posebnim potrebama.

Nadalje, razvoj kurikula za predškolsko obrazovanje, alata za procjenu, planova lekcija i popratnih materijala, trebali bi voditi stručnjaci s kojima se razgovaralo, ciljajući na izgradnju sljedećih specifičnih vještina i sposobnosti kod autistične djece kako bi ih pripremili za polazak u osnovnu školu:



- **Socijalne vještine:** Autistična djeca trebaju biti u mogućnosti komunicirati sa svojim vršnjacima na društveno prikladan način, slijediti upute/pravila u učionici, surađivati u grupama, čekati u redu i dijeliti.
- **Komunikacijske vještine:** Autistična djeca trebala bi moći jasno izraziti svoje potrebe i želje, verbalno i neverbalno (npr. tražiti pomoć).
- **Vještine izvršnih funkcija:** Autistična djeca trebala bi moći upravljati svojim vremenom i aktivnostima (npr. s vizualnim rasporedima), slijediti raspored i rješavati probleme.
- **Vještine senzorne obrade:** Autistična djeca trebala bi se moći nositi s različitim osjetilnim inputima, kao što su buka, svjetlo i dodir, bez upuštanja u opasna ponašanja (npr. samoinicijativno korištenje strategije suočavanja).
- **Prilagodljivost:** Djeca s autizmom trebala bi se moći prilagoditi novim situacijama i promjenama u rutini.
- **Socijalno-emocionalno blagostanje:** Autistična djeca trebaju imati neke vještine koje će im pomoći u ublažavanju tjeskobe u novom okruženju, smirivanju sebe, smanjenju strahova i druženju s drugima kada to žele.





Reference

- Gunning, C., Holloway, J., & Healy, O. (2019). Evaluating the preschool life skills program to teach school readiness skills: An Irish pilot study. *European Journal of Behavior Analysis*, 20(1), 48-68.
- Hálfdanardóttir, B. F., Ingvarsson, E. T., & Sveinbjörnsdóttir, B. (2022). Important skills for elementary school children: Implementing the preschool life skills program in Iceland. *Behavioral Interventions*, 37(2), 345-362.
- Hanley, G. P., Heal, N. A., Tiger, J. H., & Ingvarsson, E. T. (2007). Evaluation of a classwide teaching program for developing preschool life skills. *Journal of applied behavior analysis*, 40(2), 277-300.
- Rees, R. E., Seel, C. J., Huxtable, B. G., & Austin, J. L. (2023). Using the Preschool Life Skills Program to support skill development for children with trauma histories. *Behavior Analysis in Practice*, 1-16.

Odricanje od odgovornosti

Projekt je financirala Europska unija kroz program ERASMUS+. Podrška Europske komisije za izradu ove publikacije ne znači odobravanje sadržaja koji odražava samo stajališta autora, a Komisija se ne može smatrati odgovornom za bilo kakvu upotrebu informacija sadržanih u njoj.